

Sygn. akt IV KK 329/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

SSA del. do SN Dariusz Kala

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej

w sprawie **R. C., S. U. i K. K.**

oskarżonych z art. 217 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 kwietnia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 30 maja 2014 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 19 grudnia 2013 r.

**1. na podstawie art. 536 kpk w zw. z art. 439 § 1 pkt 11 kpk
uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu
Rejonowego w J. w odniesieniu do S. U. i sprawę w tej części
przekazuje Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego
rozpoznania,**

2. oddala kasację w odniesieniu do R. C. i K. K. jako oczywiście bezzasadną,

3. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w części oddalającej kasację obciąża oskarżyciela posiłkowego T. D.,

4. zasądza od oskarżyciela posiłkowego T. D. na rzecz oskarżonych R. C. i K. K. kwoty po 600 zł tytułem poniesionych przez nich kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Prokurator oskarżył R. C., K. K. i S. U. o to, że w dniu 28 kwietnia 2012 r. w J. działając wspólnie i w porozumieniu oraz z inną osobą wzięli udział w pobiciu T. D. zadając mu kopnięcia nogami po ciele, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci wieloodłamowego dostawowego złamania bliżej nasady lewej kości piszczelowej z przemieszczeniem odłamów lewego kolana, które to naruszyły czynności ciała na okres powyżej dni siedmiu, narażając go tym samym na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty zdrowia lub nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w J. na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. umorzył postępowanie karne przeciwko oskarżonym, po ustaleniu, że naruszyli oni nietykalność cielesną T. D. w ten sposób, że: R. C. odepchnął go od siebie, K. K. kopnęła go w plecy, zaś S. U. uderzyła go otwartą ręką w twarz i uprzednim zakwalifikowaniu ich czynów z art. 217 § 1 k.k.

Od powyższego wyroku apelację złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego T. D. zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego orzeczenia, obrazę przepisów postępowania, tj. art. 171 § 7 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 170 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz obrazę prawa materialnego, tj. art. 217 k.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w K. zaskarżony wyrok utrzymał w mocy uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Od powyższego wyroku kasację złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego T. D. zarzucając mu rażące naruszenie prawa, wpływające w sposób istotny na treść orzeczenia tj.:

1. „art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu wyroku, dlaczego zarzut apelacji z pkt 3 sąd uznał za niezasadny, poprzestając jedynie na lakonicznym twierdzeniu, iż „zarzut opisany w pkt. 3 apelacji jest tego rodzaju, że pozostaje bez najmniejszego wpływu na treść orzeczenia”, gdy tymczasem obraza przepisu art. 171 § 7 k.p.k. w kluczowy sposób wpływa na ustalenia sądu w podstawowych kwestiach związanych z rozstrzygnięciem niniejszej sprawy;
2. art. 171 § 7 k.p.k, w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, iż pierwsze przesłuchania pokrzywdzonych w postępowaniu przygotowawczym nie mogą stanowić dowodu z uwagi na fakt, iż złożone zostały w stanie nietrzeźwości, co miało doprowadzić do wyłączenia swobody wypowiedzi, podczas gdy jak jednoznacznie wynika z materiału dowodowego podejrzani przesłuchiwanymi byli po upływie 30 godzin od zatrzymania i zbadania ich alkomatem, co biorąc pod uwagę zasady wiedzy, a zważywszy na fakt, iż poziom stężeń alkoholu we krwi podejrzanych wahał się w granicach 0,29 mg/dm³ - 1,12 mg/dm³ przesądza o fakcie, iż w chwili przesłuchania nie znajdowali się pod wpływem alkoholu, co w konsekwencji skutkowało naruszeniem zasad swobodnej oceny dowodów i przyznaniem waloru wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonych, przy jednoczesnym uznaniu za niewiarygodne zeznań pokrzywdzonego i w efekcie prowadziło do błędnych ustaleń sądu, w szczególności w odniesieniu do mechanizmu powstania obrażeń nogi pokrzywdzonego;
3. art. 4, 170 i 410 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie w sposób wyczerpujący postępowania dowodowego, w tym licznych

dowodów mogących potwierdzić prezentowaną przez pokrzywdzonego wersję zdarzeń, której Sąd I Instancji bezpodstawnie odmówił waloru wiarygodności, a które to dawały większe możliwości dokonania prawidłowej oceny materiału dowodowego;

4. art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 156 k.k. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy prowadzi do wniosku, iż oskarżeni swoim zachowaniem wyczerpali znamiona tego przestępstwa”.

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego T. D. w odniesieniu do oskarżonych R. C. i K. K. jest bezzasadna w stopniu oczywistym. Oddalenie na rozprawie, tak ocenionej kasacji, zwalnia Sąd Najwyższy z obowiązku sporządzania w tym zakresie pisemnego uzasadnienia wyroku (art. 535 § 3 zd. pierwsze k.p.k.).

Analiza akt sprawy wskazuje jednakże, że w sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., gdyż Sąd Rejonowy rozpoznał sprawę podczas nieobecności oskarżonej S. U., której obecność była obowiązkowa.

W myśl art. 374 § 1 k.p.k. w postępowaniu zwyczajnym obecność oskarżonego na rozprawie jest obowiązkowa. Wyjątki od tej zasady określa ustawa, która dopuszcza prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego między innymi w warunkach określonych w art. 376 k.p.k., a więc także wtedy, gdy oskarżony po złożeniu wyjaśnień, zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej, nie stawił się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia (art. 376 § 2 k.p.k.).

Mając na uwadze, że obowiązkowy udział oskarżonego w rozprawie dotyczy całej rozprawy, a nie jedynie jej części ograniczonej do fazy jej otwarcia i składania wyjaśnień, zaś odstąpienie od tego obowiązku jest wyjątkiem od reguły, możliwe

jest uznanie nieobecności oskarżonego na przerwanej lub odroczonej rozprawie w świetle art. 376 § 2 k.p.k. za nieusprawiedliwione i kontynuowanie postępowania, jednakże wyłącznie wtedy, gdy jest niewątpliwe, że oskarżony został prawidłowo - a więc zgodnie z przepisami zawartymi w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego - poinformowany o terminie rozprawy i brak jest usprawiedliwienia przez niego niestawiennictwa.

Odnosząc powyższe uwagi natury ogólnej do realiów rozpoznawanej sprawy zauważyć należy, że - jak wynika z protokołu - oskarżona S. U. nie stawiała się na rozprawę w dniu 19 grudnia 2013 r., na której jej obecność była obowiązkowa (k. 204). Przy tym, wbrew zapisowi znajdującemu się w protokole, oskarżona nie została o terminie odroczonej rozprawy powiadomiona na poprzednim terminie w dniu 27 listopada 2013 r., gdyż także w tym terminie oskarżona nie stawiała się (k. 197-198). W protokole rozprawy z dnia 27 listopada 2013 r. brak jest przy tym zarządzenia dotyczącego wezwania oskarżonej na kolejny termin rozprawy. W aktach sprawy brak także zwrotnego potwierdzenia odbioru wezwania przez oskarżoną, które wskazywałoby, że mimo nie wydania przez Przewodniczącego stosownego zarządzenia, wezwanie dla S. U. zostało wysłane, ani też jakiegokolwiek zapisu wskazującego na poinformowanie oskarżonej o kolejnym terminie rozprawy.

W świetle powyższych okoliczności uznać należy, że oskarżona S. U. nie została w sposób należyty zawiadomiona o terminie rozprawy w dniu 19 grudnia 2013 r., co wykluczało możliwość kontynuowania rozpoznania sprawy pod jej nieobecność. Ów brak pewności, co do zawiadomienia oskarżonej o terminie rozprawy w dniu 19 grudnia 2013 r., a konsekwencji osądzenie sprawy pod nieobecność oskarżonej, która nie miała faktycznej możliwości wzięcia w niej udziału, naruszał obowiązek rozpoznania sprawy w obecności oskarżonej, stwarzając domniemanie, że w ten sposób została ona pozbawiona możliwości obrony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1991 r., I KZP 14/91, OSNKW 1992, nr 1-2, poz. 11) i tym samym stanowiło bezwzględną podstawę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.

Stwierdzenie tego uchybienia skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w J. w

odniesieniu do S. U. i przekazaniem sprawy w tej części do ponownego rozpoznania temu ostatniemu Sądowi. Wprawdzie w rozpoznawanej sprawie kasacja została wniesiona na niekorzyść oskarżonej, a zgodnie z art. 439 § 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia jedynie z powodów określonych w art. 439 § 1 pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego, jednakże zakaz uchylenia z tego powodu orzeczenia aktualizuje się w zasadzie w odniesieniu do wyroku uniewinniającego. Nie dotyczy on zatem wyroku umarzającego postępowanie karne, gdyż przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie jest wykluczone wydanie orzeczenia korzystniejszego. W realiach sprawy możliwości takiego rozstrzygnięcia – bardziej korzystnego dla oskarżonej niż zawarte w zaskarżonym wyroku - nie można wykluczyć.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy będzie miał na uwadze, że wobec uchylenia zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji na podstawie art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., nie będzie możliwe orzekanie na niekorzyść oskarżonej, mimo że uchylenie tych wyroków nastąpiło po rozpoznaniu kasacji wniesionej na jej niekorzyść. Na przeszkodzie takiemu ewentualnemu rozstrzygnięciu będzie bowiem stał przepis art. 439 § 2 k.p.k.

Kierując się powyższą argumentacją Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 636 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.